

Ljekarna Sv. Trojstvu Ph. Mr. D. Hranilovića, Koprivnica I. (Varaždinska ulica)

preporuča slijedeće prokušane domaće lijekove:

BOBICE ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA. Djeluju sigurno i ne pro- uzrokuju nikakvih boli. 1 kutija — — — — — Din	5.—
PROBAVNI PRAŠAK ZA ŽELUDAC. Želučane boli, slaba probava, žgaravica, nadimanje poslije jela i podrigava- nje prestaju sasvim uporabom ovoga praha. 1 kutija Din	15.—
ZIVOTNI ELIKSIR. Izvrstan lijek kod slabosti želuca, nadi- manja, gorčine u ustima i neredovite stolice. Čisti krv, odstranjuje zlatenicu, jača želudac. 1 boca — — — — — Din	20.—
KINA VINO SA ŽELJEZOM. Djeluje sigurno kod sla- bokrvnosti i pomanjkanja teka za jelo. 1 boca Din	45.—
FLUID PROTI REUMATIZMU. Liječi trganje, bodac, uko- čenost žila itd. 1 boca — — — — — — — — — — — Din	20.—
BILJEVNI SOK PROTI KAŠLJU za djecu. 1 boca Din	15.—
za odrasle 1 boca Din	20.—
ENGLESKI ČUDOTVORNI BALZAM — — — — — — — — — — — Din	8.—
MAST PROTI GUŠI — — — — — — — — — — — Din	15.—
KAPI PROTI GUŠI — — — — — — — — — — — Din	12.—
MAST PROTI OZEBINAMA — — — — — — — — — — — Din	8.—
MAST PROTI SVRABU — — — — — — — — — — — Din	16.—
MAST ZA RANE — — — — — — — — — — — Din	10.—
DOMAĆA LJEKOVITA MAST — — — — — — — — — — — Din	10.—
MAST ZA DJECU — — — — — — — — — — — Din	8.—
POSIP ZA DJECU — — — — — — — — — — — Din	7.—
SAPUN ZA DJECU — — — — — — — — — — — Din	5 i 7.50
VODA PROTI GROZNICI — — — — — — — — — — — Din	30.—
KAPI PROTI ZUBOBOLJI — — — — — — — — — — — Din	8.—
DANODONT, antiseptična voda za usta — — — — — — — — — — — Din	20.—
ULJE ZA UHO I SLUH — — — — — — — — — — — Din	10.—

POPIS NEKIH LIJEKOVA ZA BLAGO, pripremljenih u ljekarni Sv. Trojstva:

Voda za konjsko oko, Mazilo proti hromosti konja, Mast proti žulju i natisku konja, Mast za konjske rane svake vrsti, Prašak proti konjskom proljevu, Prašak proti konjskom kehu, Probavni prašak, Voda proti molu, Mast proti krastama na šiji i vratu kod goveda. Mazilo proti hromosti lopatice i buta, Mast proti upali vimena kod krave, Prah proti proljevu kod goveda, Prah proti nadimanju, Prah proti kašlju kod goveda, probavni prah za blago, Prah i tekućina za preživ kod blaga, Prah za poboljšanje i dobivanje mlijeka kod krava. Prah za tovljenje svinja, Prah proti kašlju svinja, Prašak proti proljevu odojaka i svinja itd. itd.

Osim ovdje navedenih lijekova mogu se dobiti u ljekarni Sv. Trojstvu svi ostali lijekovi, pa i oni, koji se oglašuju, kao dozvoljeni po dnevnim novinama. Nadalje se dobiju i mogu naručiti razna sredstva i preparati zasjecajući u poljoprivredu, vinarstvo itd.

Koprivničke ljekarne 1945.-1947.

DRAGUTIN FELETAR

Neposredno nakon Drugog svjetskog rata u Koprivnici su djelovale tri ljekarne. Ljekarna „K orlu“ osnovana je 1867. godine, ljekarna „K spasitelju“ utemeljena je 1888. godine, a ljekarna „Svetomu Trojstvu“ 1926. godine. Odmah u početku realsocijalističkog razdoblja, koprivničke ljekarne su nacionalizirane. Odluka o osnivanju Prve državne ljekarne u Koprivnici donesena je 3. prosinca 1945. godine, a 1946. godine ljekarna je predana na upravu Kotaru Koprivnica. Rad koprivničkih ljekarni odvijao se pod neposrednom kontrolom Apotekarskog odjela Ministarstva narodnog zdravlja FD Hrvatske.

Ključne riječi: ljekarna, ljekarništvo, nacionalizacija, zaštita zdravlja, realsocijalizam

1. Kratka povijest koprivničkih ljekarna

Osim mjesnih nadriliječnika, nadriljekarnika i barbira, ljekarništvo su se u Koprivnici, u znatnijoj mjeri, prvi bavili franjevci. Pretpostavlja se da je već od 17. stoljeća (samostan je osnovan 1292. godine) u franjevačkom samostanu u Koprivnici postojala interna ljekarna.¹ Kasnije je ljekarništvo uglavnom vezano uz vojnu upravu jer je Koprivnica u doba obrane od Osmanlija bila najvažnija utvrda Varaždinskoga generalata. Smatra se da je vojna ljekarna ili, kako su je građani zvali, generalska apoteka, bila smještena u kući nasuprot koprivničkog hospitala ili *domus anonarie*. *Hospicium* je bio smješten u baroknoj jednokatnici kraj župnoga dvora Sv. Nikole u Gospodskoj ulici (današnja Esterova) pa je vojna ljekarna bila locirana otprilike na istom mjestu kao i današnja ljekarna „K orlu“.²

Zadnji ljekarnik vojne ljekarne najvjerojatnije je bio Dragutin Laegler koji je umro 1767. godine - *perilustris Franciscus Carolus Laegler insluti generalatus Varasdiensis Pharmacopeus*. I nakon izuzimanja Koprivnice iz Vojne krajine, 1765. godine, generalska apoteka je nastavila s djelovanjem, ali se najvjerojatnije nalazila u sklopu hospitala. Godine 1798. zabilježena je smrt koprivničkog suca i ljekarnika Ivana Hübnera (*Iohannes Baptisti Hübner iudex caproncensis et pharmacopeus*).³ Najpoznatiji koprivnički ljekarnik u prvoj polovici 19. stoljeća bio je Ljudevit Šiketanc koji je bio i upravitelj ksenodohija (hospitala) te poznati društveni radnik (bio je i ravnatelj prvog koprivničkog teatra). Ludovik Schieketzanz bio je glavni ljekarnik od 1821. godine.⁴

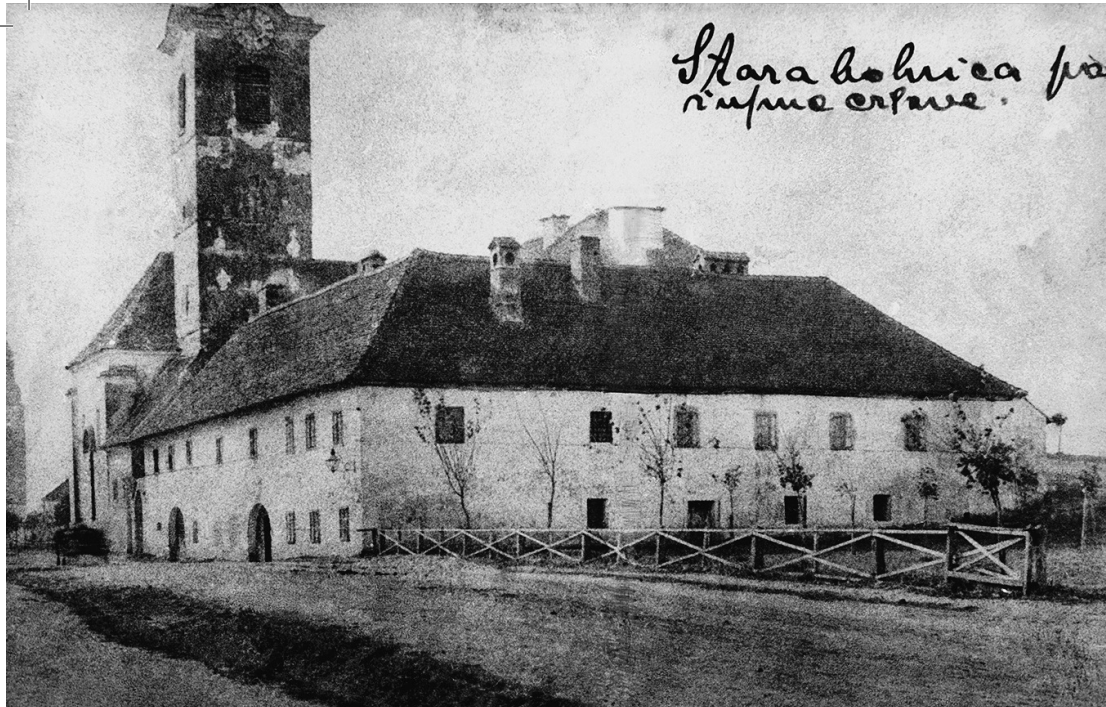
Teku u drugoj polovici 19. stoljeća sazreli su uvjeti i za osnivanje prve javne, građanske ljekarne u Koprivnici. Nju je najvjerojatnije osnovao školovani ljekarnik mr. ph. Maks Verli, a otvorena je 1867. godine. Verlijeva ljekarna je

1 TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba i liječnici partizani na području Podravine*. // Podravski zbornik 6 (urednik Franjo Horvatić), Koprivnica, 1980., 26-34; CVEKAN, Paškal: *Koprivnica i franjevci*. Koprivnica, 1989.

2 BROZOVIĆ, Leander: *Grada za povijest Koprivnice*. Koprivnica, 1978., 63-64.

3 TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba...*, 26.

4 ŠVARC, Krešimir: *Razvoj zdravstva u Koprivnici*. Koprivnica, 1995.; FELETAR, Dragutin: *Podravina, povijesno-zemljopisna monografija*. Koprivnica, 1988.

Sl.2. Zgrada koprivničkog hospita (ksenodohija) kraj župnoga dvora Sv. Nikole snimljena potkraj 19. stoljeća (arhiv D. Feletar).

zadržala ime još iz generalskog razdoblja - zvala se „K crnom orlu“. Potkraj 19. stoljeća promijenila je ime u ljekarnu „K zlatnom orlu“, potom „K orlu“, a isto ime nosi i danas. Verlijeva ljekarna bila je važan isporučitelj lijekova koprivničkoj bolnici koja je osnovana u vrijeme izgradnje željezničke pruge 1869. godine.⁵ Potkraj 19. stoljeća vlasnik i voditelj ljekarne „K zlatnom orlu“ je mr. ph. Eduard Suchomel koji je vodi sve do 1919. godine. Kod njega se 1903. godine zapošljava, kasnije najpoznatiji koprivnički ljekarnik, Krešimir Derenčin koji kupuje ljekarnu odmah nakon Prvog svjetskog rata. Kada je Derenčin umro, 1932. godine, ljekarnu nastavljaju voditi njegove kćeri, a između dva svjetska rata kroz ljekarnu je prošla plejada koprivničkih ljekarnika.⁶ Među njima je bio i mr. ph. Josip Milhofer koji je ostavio dosad najpotpuniji zapis o koprivničkim ljekarnama (umro u Izraelu).⁷

5 LUKAČIĆ, Božica: *Povijest ljekarništva u Koprivnici*. // Glasilo Belupo 11, Koprivnica, 1997., 7; TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba...*, 26-27.

6 TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba...*, 26-27.

7 MILHOFER, Josip: *Sjećanja na koprivničke ljekarnice i farmaciju početkom 20. stoljeća*. // Podravski zbornik 5 (urednik Franjo Horvatić), Koprivnica, 1979., 223-231.

Do Drugog svjetskog rata u Koprivnici su osnovane još dvije ljekarne. Češki farmaceut mr. ph. David Smekal osnovao je ljekarnu „K svetomu Spasitelju“ (*Apotheke zum heilige Salvator*) 1888. godine koja se nalazila na Zrinskom trgu.⁸ U toj se ljekarni potkraj 19. stoljeća zapošljava mr. ph. Vjekoslav Fischl koji je također došao iz Češke. On od Smekala kupuje ljekarnu 1900. godine te je vrlo uspješno vodi sve do smrti 1923. godine.⁹ Vođenje ljekarne tada preuzima udovica Hedviga Fischl koja kao providnika ljekarne zapošljava mr. ph. Jurja Klarnera. I kroz ovu je ljekarnu prošlo desetak novih ljekarnika. S obzirom da su Fischlovi bili Židovi, njihovu ljekarnu zapljenjuju ustaške vlasti odmah na početku Drugog svjetskog rata, a upraviteljstvo preuzima mr. ph. Juraj Klarner.¹⁰

Treća koprivnička ljekarna, pod imenom „Ljekarna k Sv. Trojstvu“, osnovana je 1926. godine, a osnivač je bio mr. ph. Dane Hranilović. Bila je smještena u jednokatnici na Florijanskom trgu, odnosno na početku Starčevićeve ulice (nekad Jamborice). Pred Drugi svjetski

8 TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba...*, 26-27; MILHOFER, Josip: *Sjećanja na koprivničke...*, 226-227.

9 TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba...*, 27.

10 ŠVARC, Krešimir: *140 godina bolnice u Koprivnici - od osnutka do 1991. godine*. // 140 godina bolnice u Koprivnici (urednik Franjo Husinec), Koprivnica, 2009., 9-10.

Sl.3. Pročelje najstarije građanske javne ljekarne „K orlu“ u Koprivnici, snimljeno početkom 20. stoljeća (arhiv D. Feletar).

rat ljekarnu je kupio mr. ph. Kuzma Mikuličić pod čijim imenom ona dočekuje i nacionalizaciju 1945./1946. godine (iako joj je upravitelj potkraj Drugog svjetskog rata bio i mr. ph. Božidar Paušić).¹¹

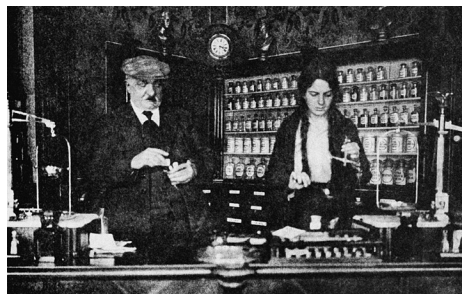
2. Osnivanje Državne ljekarne u Koprivnici 1945. godine

Tri koprivničke ljekarne ostale su pod privatnom upravom samo nekoliko mjeseci nakon ulaska partizana u grad. Već krajem 1945. godine provedena je nacionalizacija, a ljekarne su potpale pod izravnu upravu Ministarstva narodnog zdravlja Narodne Republike Hrvatske u Zagrebu (ministar je tada bio dr. sc. A. Koharović). Nacionalizacija ljekarne Fischl-Klarner obavljena je na poseban način. Naime, Fischlovi su bili Židovi pa je Ministarstvo zdravstva NDH još 24. studenog 1941. godine osobno pravo vođenja ljekarne (licencu) dalo mr. ph. Jurju Klarneru, a vlasništvo je oduzeto udovici Hedvigi Fischl.¹²

11 TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba...*, 27-28.

12 Odluka od 24. 11. 1941. godine nosi broj 52.811/1941. Dokumentacija Bee Derenčin, arhiv D. Feletara (i svi daljnji dokumenti).

S obzirom da je „Hedvigi Hirschl ljekarna bila oduzeta na temelju okupatorskih rasnih zakona“, Ministarstvo narodnog zdravlja NRH 30. studenog 1945. godine donosi odluku kako se ova licenca mr. ph. Jurju Klarneru, iz 1941. godine, ukida. „Kako nema niti nasljednika prijašnjih vlasnika, koji bi imali pravo uživanja dohotka ove ljekarne, te se navedena ljekarnička koncesija proglašuje utnulom, te se briše iz registra personalnih ljekarničkih koncesija Federalne Hrvatske“. Nakon ovako „elegantno“ izvršene nacionalizacije, ljekarna je postala državna, a voditeljja i dalje ostaje mr. ph. Juraj Klarner.¹³

Sl.4. Mr. ph. Krešimir Derenčin i mr. ph. Bea Derenčin u ljekarni „K orlu“ 1920-ih (arhiv D. Feletar).

13 Odluka Ministarstva narodnog zdravlja od 30. 11. 1945. godine nosi broj 11103/1945 od 21. 11. 1945., a donesena je nakon izvješća Gradskog narodnog odbora u Koprivnici od 2. 11. 1945. godine iz kojeg je jasno kako nema nasljednika pokojnoga mr. ph. Vjekoslava Fischla.

Narodna vlada Hrvatske
MINISTARSTVO NARODNOG ZDRAVLJA
Apotekarski odjel

Broj: 20184-1945

Zagreb, 3 decembra 1945

Predmet: osnivanje državne lje-
karne u Koprivnici.

O D L U K A

U vezi odluke Ministarstva narodnog zdravlja FDH broj 19028-1945 od 30 novembra 1945 kojom je proglašena utrnulom ljekarnička koncesija za bivšu ljekarnu KLARNER u Koprivnici, a radi zdravstvenih potreba pučanstva i na temelju § 1 Zakona o državnim ljekarnama federalne Hrvatske

o s n i v a s e

prva javna DRŽAVNA LJEKARNA u gradu KOPRIVNICA sa sjedištem i područjem bivše ljekarne Klarner-Fišl te predaje na uređenje i upravu Zemaljskoj upravi državnih ljekarna.

O odluci obavijestiti:

- 1) Zemaljsku upravu državnih ljekarna u Zagrebu,
- 2) Okružni NO - Zdravstveni odjel u Bjelovaru,
- 3) Gradski NO - Zdravstveni odjel u Koprivnici,
- 4) Hrvatsku zemaljsku upravu za nabavu i raspodjelu lijekova u Zagrebu.

Smrt fašizmu - sloboda narodu!

MINISTAR NARODNOG ZDRAVLJA:

J. Koprivnik

Ipak, u rješenju je istaknuto kako se „*ovom odlukom ne dira u privatno-pravni odnos vlasništva inventara ljekarne*“.

Samo nekoliko dana kasnije, 3. prosinca 1945. godine, Apotekarski odjel Ministarstva narodnog zdravlja NRH donosi odluku o osnivanju Državne ljekarne u Koprivnici, koju je potpisao ministar narodnog zdravlja dr. sc. A. Koharović.¹⁴ U odluci piše „*da se nakon odluke kojom se proglašava utrnulom ljekarnička koncesija za bivšu ljekarnu Fischl-Klarner u Koprivnici, a radi zdravstvenih potreba pučanstva i na temelju paragrafa 1. Zakona o državnim ljekarnama federalne Hrvatske osniva prva javna DRŽAVNA LJEKARNA u gradu Koprivnici sa sjedištem i područjem bivše ljekarne Klarner-Fischl, te predaje na uređenje i upravu Zemaljskoj upravi državnih ljekarna*“.

Nakon podržavljenja ljekarne, uslijedilo je imenovanje upravitelja i popis inventara. Iz obilne prepiske mr. ph. Radovana Damaške, upravitelja Zemaljske uprave državnih ljekarnâ Ministarstva narodnoga zdravlja NRH, i mr. ph. Juraja Klarnera, v. d. upravitelja Državne ljekarne u Koprivnici, doznajemo detalje izvršenja poslova osnivanja. Kako bi se mogla izvršiti inventarizacija ljekarne, Zemaljska uprava prvo je od mr. ph. Juraja Klarnera zatražila informaciju o tomu postojeli nasljednici mr. ph. Vjekoslava Fischla koji imaju zakonsko pravo na inventar.¹⁵ Klarner je odgovorio da „*kao vlasnici inventara dolaze u obzir Elza Füredi, rođena Fischl, iz Koprivnice, kćerka bivše vlasnice, te Raul Pollak iz Zagreba, unuk bivše vlasnice*“.¹⁶

Nakon toga mogla se obaviti inventarizacija, koja je i izvršena zaključno s 11. siječnjom 1946. godine. Prisutni su bili: mr. ph. Juraj Klarner, privremeni upravitelj, Elza Füredi, nasljednica inventara i Barica Vrban, izaslanica Gradskog NO Koprivnica. Popis inventara sadrži 26 stranica popisanih lijekova i inventara (abecednim redom) s više od 1.500 jedinica.¹⁷ Kod predaje ljekarne, velika količina robe s ovoga popisa je škartirana (uglavnom zbog zastare i dotrajalosti), tako da je ostalo 14 stra-

nica popisa s oko 500 jedinica.¹⁸ Inventar je država otkupila od vlasnice Elze Füredi.

Nakon što je privremenom upravitelju Državne ljekarne u Koprivnici mr. ph. Juraju Klarneru, Ministarstvo predložilo da preuzme stalnu upravu, a on je to i prihvatio, Apotekarski odjel Ministarstva narodnog zdravlja 30. siječnja 1946. godine donosi odluku, kojom se „*mr. ph. Juraj Klarner iz Koprivnice imenuje upraviteljem 1. državne ljekarne u Koprivnici*“.

Određena su mu mjesečna bruto beriva od 4.200 dinara iz prihoda ljekarne.¹⁹ Tako su stvoreni osnovni uvjeti za daljnji rad Prve državne ljekarne u Koprivnici koja je i dalje ostala pod izravnom upravom i kontrolom Zemaljske uprave državnih ljekarni Apotekarskog odjela Ministarstva narodnog zdravlja NRH.

3. Rad Prve državne ljekarne u Koprivnici tijekom 1946./1947. godine

Uz upravitelja mr. ph. Juraja Klarnera, u Prvoj državnoj ljekarni u Koprivnici radile su još „*dvije radne sile: 1. Füredi Elza, pomoćna sila za ljekarničko-tehničke i administrativne poslove. Kvalifikacije: srednjoškolska matura, u službi od 1. 7. 1945., mjesečna beriva 2.000 din., 2. Španiček Mijo, laborant, kvalifikacija: osnovna škola, u službi od 1924. godine, beriva 2.000 din.*“²⁰ Ljekarna je najam prostorija na Zrinskom trgu plaćala 700 dinara mjesečno „*što je upola manje nego prije rata*“.²¹ Već početkom 1946. godine Klarner treba slati mjesečne financijske izvještaje Zemaljskoj upravi državnih ljekarni u Zagrebu koja je kontrolirala svaki primitak i izdatak. Tako 5. veljače 1946. godine Klarner javlja kako je „*utržak ljekarne od 10. siječnja do 31. siječnja ove godine iznosio 35.387 din. Po*

18 Popis roba i inventara prigodom predaje ljekarne pod državnu upravu u siječnju 1946. godine. Popis je službeno, u tri primjerka, Ministarstvu narodnog zdravlja u Zagreb poslao Gradski NO Koprivnica 15. 1. 1946. godine. Već 16. 1. 1946. godine iz Ministarstva izvješćuju da su dopis primili te pitaju Jurja Klarnera je li „*voljan preuzeti stalnu upravu Državne ljekarne u Koprivnici*“.

19 Odluku je potpisao načelnik Apotekarskog odjela Ministarstva narodnog zdravlja mr. ph. Dalibor Bonačić, a nosi broj 4709-1946.

20 Dopis J. Klarnera od 25. 2. 1946. godine.

21 Dopis J. Klarnera od 26. 2. 1946. godine.

14 Odluka od 3. 12. 1945. godine nosi broj 20184/1945.

15 Dopis je poslan 28. 12. 1945. godine.

16 Dopis je poslan 9. 1. 1946. godine.

17 Knjiga inventara od 11. 1. 1946. godine.

pokriću troškova, t.j. izdataka, poslao sam vam ostatak od 30.000 din. za pokriće računa za naručene lijekove“.²²

Krajem ožujka 1946. godine ponovno je izvršena inventarizacija Prve državne ljekarne pa je vrijednost popisanih lijekova „iznosila 375.381,37 din, a namještaja 36.978 din“.²³ Čini se kako se upravitelj Klarner nije najbolje snalazio u administrativnim i financijskim poslovima jer je za svoja izvješća iz Zemaljske uprave državnih ljekarni dobivao stalne prigovore, ispravke i upozorenja. Ipak, nije bio smijenjen jer je vladalo pomanjkanje farmaceutskih djelatnika. Nakon što je imao ozbiljnih prigovora na poslani popis robe i inventara, mr. ph. Radovan Damaška, upravitelj Zemaljske uprave državnih ljekarni, 18. travnja 1946. godine opominje mr. ph. Juraja Klarnera: „*Ujedno razabiremo iz zapisnika, da ne vodite nikakvih niti stručnih ni financijskih knjiga. Upozoravamo Vas, da i u tome pogledu kršite propise, čl. 5. toč. 5. citiranog Zakona, te Vas upozoravamo, u koliko u najkraćem roku sve ove propuste ne uredite, da će ova uprava morati upozoriti javnog tužioca na navedene propuste“.*²⁴ U dopisu od 11. svibnja 1946. godine Klarner se ispričava „*jer još nisam dobro upućen u posao knjigovodstva. Molim Vas lijepo, da me za ovo izvolite ispričati, pošto se nisam nikada time bavio, vodio najme knjigovodstvo, no sada sam se dao uputiti od stručnjaka za taj posao, te sam uredio knjige od 1. ožujka 1946. do danas. Smrt fašizmu - sloboda narodu!*“.²⁵

Međutim, poteškoće u vođenju poslovanja Prve državne ljekarne su se nastavile. Klarnerova izvješća i dalje su neuredna i ne zadovoljavaju propise. To se osobito odnosi na financijska izvješća, ali i na provedene inventarizacije. Mr. ph. Radovan Damaška 31. svibnja 1946. godine opet piše Klarneru „*da je baš naslovljena I. državna ljekarna u Koprivnici najslabije uređena, da u njoj ima najviše neurednosti i da ona ima najmanji promet i najmanje zalihe lijekova“.* Ovaj dopis Damaška zaključuje riječima: „*Molimo Vas da nas obavijestite da li ste voljni naslovljenu ljekarnu voditi zdušno i*

*uredno po svim postojećim propisima, jer u protivnom slučaju bolje je da eventualno preuzmete laglji i manje odgovorni položaj i to prije nego bi moglo doći u pitanje odgovornost“.*²⁶

Ovakve prepiske između Zemaljske uprave državnih ljekarni i Prve državne ljekarne u Koprivnici se nastavljaju sve do kraja 1946. godine kada je odlučeno da se koprivničke ljekarne stave pod upravu Narodnog odbora Kotara Koprivnica.²⁷ Detaljniji uvid u poslovanje Prve državne ljekarne u Koprivnici proizlazi iz Zapisnika revizije poslovnih knjiga, koju je 9. 8. 1946. godine obavila posebna komisija u sastavu: Mileta Milaković i Miljenko Tudor, knjigovodstveno-računovodstveni namještenici Zemaljske uprave državnih ljekarni iz Zagreba te Juraj Klarner, upravitelj Prve državne ljekarne u Koprivnici.

Dakako, i ova komisija utvrdila je mnoge nepravilnosti u vođenju Prve državne ljekarne. Među ostalim u izvještaju piše: „*Imenovani (Klarner) je sa 1. martom 1946. otpočeo sa vođenjem poslovnih knjiga, ali iz neupućenosti bile su manjkave i zamršene tako, da se iz istih nije imalo nikakvog pregleda. Novčana dokumenta kao i temeljnice i dnevni listići također su bili neispravni, pa smo sve to trebali dovesti u red“.*²⁸ Nije vođena niti knjiga inventara pa je i taj posao tek tada uveden. Namještenici Elza Füređi i Mijo Španiček radili su, a nisu imali rješenja o postavljenju itd.

Reorganizacijom upravljanja malim ljekarnama, Zemaljska uprava državnih ljekarni odlučila je potkraj 1946. godine da se one predaju na upravu gradskim ili kotarskim narodnim odborima. O tomu je 28. listopada 1946. godine poslana obavijest Gradskom NO Koprivnica, s naputkom kako treba organizirati preuzimanje.²⁹ Iz Kotarskog NO Koprivnica

26 Dopis R. Damaške od 31. 5. 1946. godine.

27 Dopisivanje Damaške i Klarnera odnosi se na požurivanje izvješća, ispravljanje sadržaja, poduke i savjete, ali Klarner je ipak i dalje ostao upravitelj Prve državne ljekarne u Koprivnici. O tim odnosima govore dopisi od 5. 6. 1946. godine, 9. 6. 1946. godine, 10. 6. 1946. godine, 15. 6. 1946. godine, 17. 6. 1946. godine, 18. 6. 1946. godine, 11. 7. 1946. godine, 3. 8. 1946. godine itd.

28 Zapisnik od 9. 8. 1946. godine.

29 Dokument od 28. 10. 1946. godine izdan od Zemaljske uprave državnih ljekarni.

22 Dopis J. Klarnera od 5. 2. 1946. godine.

23 Dopis Radovana Damaške, upravitelja Zemaljske uprave državnih ljekarni, od 13. 4. 1946. godine.

24 Dopis R. Damaške od 18. 4. 1946. godine.

25 Dopis J. Klarnera od 11. 5. 1946. godine.

7/putkoga/

Broj: 4709 - 1946.

Zagreb, 30 siječnja 1946.

O D L U K A

Na temelju § 3. Zakona o državnim ljekarnama federalne Hrvatske i § 15. Zakona o apotekama i nadzoru nad prometom lijekova, a po prijedlogu Zemaljske uprave državnih ljekarna u Zagrebu od 29. siječnja 1946.

i m e n u j e s e

mr.ph. JURJA KLARNER iz Koprivnice, upraviteljem I. DRŽAVNE LJEKARNE U KOPRIVNICI.

Ujedno se imenovanome određuje mjesečna bruto beriva u iznosu od dinara 4.200.--, iz prihoda ljekarne.

Mr.ph. Juraj Klarner smatra se predstavnikom ljekarne u smislu § 23. Zakona o apotekama i nadzoru nad prometom lijekova, te je javno-pravno odgovoran za poslovanje ljekarne. Upravitelj dužan je ljekarnu voditi po svim stručnim propisima i u duhu propisa čl. 5. i 6. Zakona o zaštiti narodnih dobara i njihovom upravljanju.

O odluci obavjestiti:

- 1/ mr.ph. Jurja Klarner, upravitelja Državne ljekarne u Koprivnici,
- 2/ Građski N.O. zdravstveni odjel u Koprivnici,
- 3/ Okružni N.O. Zdravstveni odjel u Bjelovaru,
- 4/ Zemaljsku upravu državnih ljekarna u Zagrebu.

Smrt fašizmu - sloboda narodu!

Načelnik apotekarskog odjela:

/ Mr. Bonačić Dalibor
S.R.

Koprivnica 9. siječnja 1946.

Z e m a l j s k a u p r a v a d r ž a v n i h
l j e k a r n a

Z a g r e b .

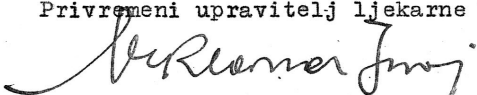
Na dopis od 28.XI.1945.izvještavam naslov,da je inventura
ljekarne izvršena u vremenu od 2.do 8.siječnja t.g. te je za vri-
jeme inventiranja ista bila zatvorena.

Sada se obavlja prepis i spravnjivanje inventara i prepisa ,
koji će posao biti za dva do tri dana dovršen.

Kao vlasnici inventara dolaze u obzir Elza Firedi rođj.Fišl,
iz Koprivnice,kćerka bivše vlasnice,i Raul Polak iz Zagreba,Bada-
lićeva 9a.II.kat lijevo.,unuk bivše vlasnice.

S.F.-S.N.

Privremeni upravitelj ljekarne :

Ph.Mr.Juraj Klarner.

LJEKARNA SPASITELJ
Mr. JURAJ KLARNER
KOPRIVNICA

Sl.7. Izvješće o završetku inventure Državne ljekarne u Koprivnici s početka 1946. godine (arhiv D. Feletar).

javlja 7. studenoga 1946. godine kako Grad-
ski NO Koprivnica više ne postoji, nego samo
Mjesni NO pa ljekarnu treba predati na upra-
vu Kotarskom NO Koprivnica.³⁰ Poslovi uskla-
đivanja poslovnih knjiga te temeljita inven-
tarizacija, protegnuli su sve do početka 1947.
godine kada je Prvu državnu ljekarnu konač-
no preuzeo Kotarski NO Koprivnica. Klarner
24. siječnja 1947. godine izvještava „da samsa

30 Dopis Kotarskog NO Koprivnica od 7. 11. 1946.
godine. Dopis su potpisali tajnik Mijo Šimek i predsjednik
Blaž Gregurek.

inventurom gotov, te molim da mi se pošalje jed-
nog pisara, da sve to prepisena stroju“.³¹ Državna
ljekarna je konačno preuzeta od strane Kotar-
skog NO Koprivnica 26. siječnja 1947. godi-
ne. U zapisniku o preuzimanju piše i sljedeće:
„Prema okružnici Zemaljske uprave državnih lje-
karna u Zagrebu od 28. listopada 1946. upogledu
predaje državnih apoteka mjesnim odnosno ko-
tarskim narodnim odborima, komisija sastavljena
od izaslanika financijskog odsjeka Kotarskog
NO Koprivnica, izaslanika zdravstvenog odsjeka

31 Dopis J. Klarnera od 24. 1. 1947. godine.

Z A P I S N I K

sastavljen u Prvoj državnoj apoteci u Koprivnici 26. siječnja 1947.

Prisutni:

- 1.) Izaslanik financ. odsjeka
Kot. N. O.
- 2.) Izaslanik zdrav. odsjeka
Kot. N. O.
- 3.) Direktor ljekarne: Mr. Ph. Klarica Juraj

Prema okružnici ZEMALJSKE UPRAVE DRŽAVNIH LJEKARNA u Zagrebu od 28. X. 1946. u pogledu predaje državnih apoteka Mjesnim odnosno Kotarskim građanskim narodnim odborima, komisija sastavljena od gorenavedenih članova postupila je u cijelosti prema traženju naprijedcitirane okružnice, kako se to vidi iz priloga u njoj taksa- tivno navedenih i ovjеровljenih po svim članovima komisije prema koji ma je i predana Kotarskom Narodnom Odboru u Koprivnici tako, da je ista 7. siječnja 1947. počela raditi kao Kotarska ljekarna.

S . . F . . S . . N . .

Članovi komisije

- 1.)
- 2.)
- 3.) Mr. Klarica Juraj

Provednik
Dob...

Sl.8. Zapisnik o preuzimanju Prve državne ljekarne 26. siječnja 1947. godine od Zemaljske uprave državnih ljekarna Zagreb - novi upravitelj postao je Kotar Koprivnica (arhiv D. Feletar).

Kotarskog NO, te direktora ljekarne postupila je u cijelosti prema traženju prije citirane okružnice, te je 1. državna ljekarna u Koprivnici predana Kotarskom NO i od danas radi kao Kotarska ljekarna u Koprivnici“³²

Još krajem 1946. godine Okružni NO Bje- lovar (Odjel narodnog zdravlja) i Ministarstvo narodnog zdravlja (Apotekarski odjel) odlučili su da se „radi pomanjkanja stručnog osoblja i radi normalnog odvijanja ljekarničke službe“ skрати

radno vrijeme ljekarni u Koprivnici. Tako je određeno da sve tri koprivničke ljekarne na- izmjenično dežuraju poslijepodne po jedan tjedan. Primjerice: kada dežura Prva državna ljekarna, onda ljekarna Derenčin ne radi po- slijepodne u utorak i četvrtak, a ljekarna Mi- kulčić ne radi poslijepodne u srijedu i petak, dok na sajmeni dan ponedjeljkom sve ljekar- ne rade i poslijepodne. Takav raspored rada ljekarni podržao je u 1947. godini i Kotarski

32 Zapisnik od 26. 1. 1947. godine.

NO Koprivnica.³³ Prva državna apoteka, sada Kotarska ljekarna, poslovala je sve lošije iako je imala dobru poziciju, na samom Zrinskom trgu. Zbog toga je do 1950. godine zatvorena.

Ostale dvije ljekarne nastavile su s radom i bile su pod upravom Kotarskog NO Koprivnica do 1955. godine, a potom Gradske općine Koprivnica, sve do 1963. godine kada je osnovana velika Općina Koprivnica. Podržavanje bivše ljekarne Derenčin („K orlu“) završeno je polovicom 1948. godine. Njezina vrijednost procijenjena je na ukupno 279.593 dinara, od čega osnovna sredstva na 141.052 dinara i obrtna sredstva na 138.540 dinara. Tijekom 1948. godine država je isplatila sva tri nasljednika iz obitelji Derenčin.³⁴ Slično je učinjeno i s nasljednicima ljekarne Mikuličić („K Svetomu Trojstvu“). Nakon ukidanja bivše Fischlove ljekarne („Prva državna ljekarna“), preostale dvije ljekarne nastavile su raditi kao Prva gradska ljekarna Koprivnica („K orlu“) i Druga gradska ljekarna Koprivnica („K Svetomu Trojstvu“).

Summary

Pharmacies in Koprivnica 1945-1947

Immediately after the Second World War there were three pharmacies that operated in Koprivnica. Pharmacy “K orlu” was founded in 1867, pharmacy “K spasitelju” was established in 1888 and pharmacy “Svetomu Trojstvu” in 1926. At the beginning of real-socialistic period pharmacies in Koprivnica were nationalized. Decision on the establishment of the first state pharmacy in Koprivnica was made on December 3, 1945, and in 1946 the pharmacy was submitted to the administration of Koprivnica District. The work of pharmacies in Koprivnica was carried out under the direct control of Pharmacy Department in the Ministry of Public Health of the Federal State of Croatia.

Literatura

- BROZOVIĆ, Leander: *Grada za povijest Koprivnice. Koprivnica*, 1978.
- CVEKAN, Paškal: *Koprivnica i franjevci*. Koprivnica, 1989.
- FELETAR, Dragutin: *Podravina, povijesno-zemljopisna monografija*. Koprivnica, 1988.
- LUKAČIĆ, Božica: *Povijest ljekarništva u Koprivnici*. // Glasilo Belupo 11, Koprivnica, 1997., 7.
- MILHOFER, Josip: *Sjećanja na koprivničke ljekarnice i farmaciju početkom 20. stoljeća*. // Podravski zbornik 5 (urednik Franjo Horvatić), Koprivnica, 1979., 223-231.
- ŠVARC, Krešimir: *Razvoj zdravstva u Koprivnici*. Koprivnica, 1995.
- ŠVARC, Krešimir: *140 godina bolnice u Koprivnici - od osnutka do 1991. godine*. // 140 godina bolnice u Koprivnici (urednik Franjo Husinec), Koprivnica, 2009., 9-10.
- TARTALJA, Hrvoje: *Farmaceutska služba i liječnici partizani na području Podravine*. // Podravski zbornik 6 (urednik Franjo Horvatić), Koprivnica, 1980., 26-34.

Izvori

- Arhiv ljekarne „K orlu“, Koprivnica.
- Dokumentacija o ljekarništvu, Muzej grada Koprivnice.
- Dokumentacija o „Prvoj državnoj ljekarni u Koprivnici“ iz ostavštine mr. ph. Bee Derenčin, arhiv D. Feletara.
- Grada o ljekarništvu Koprivnice, Državni arhiv Varaždin.
- SELAK, Niko: *Izvješće Obće javne gradske bolnice sl. i kr. grada Koprivnice od god. 1869. do 1889*. Koprivnica, 1889.

33 Odluke od 12. 11. 1947. godine i 12. 12. 1946. godine.

34 Dokument od 11. 9. 1951. godine, a govori o kupnji ljekarne Derenčin 1948. godine. Upravitelj ljekarne Derenčin postao je mr. ph. Rudolf Pettko.